

ศัพท์ทางภูมิศาสตร์ในรายงานการพยากรณ์อากาศ

เพิ่ม นิลรัตน์

การพยากรณ์อากาศ เป็นการคาดหมายสภาวะของลมฟ้าอากาศ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติ ที่จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาข้างหน้า ที่ผู้พยากรณ์ได้กำหนดไว้ หรือพูดอย่างง่าย ๆ คือ การทำนายลักษณะลมฟ้าอากาศที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผู้ทำนายได้บอกไว้ เช่น บอกว่าลักษณะท้องฟ้าจะเป็นอย่างไร มีเมฆมากน้อยกี่ส่วนของท้องฟ้า และจะมีฝนตกหรือไม่ ถ้ามีฝนตก ฝนจะตกมากน้อยแค่ไหน ลมจะพัดทางทิศใด มีความเร็วมากน้อยเพียงใด การพยากรณ์อากาศนั้นแบ่งประเภทตามช่วงระยะเวลาที่พยากรณ์ออกเป็น ๓ ประเภทคือ การพยากรณ์อากาศระยะสั้น (Short range) มีช่วงเวลาในการพยากรณ์ ๒๔-๔๘ ชั่วโมง การพยากรณ์อากาศระยะปานกลาง (Extended range) มีช่วงเวลาในการพยากรณ์ประมาณ ๑ สัปดาห์ และการพยากรณ์อากาศระยะยาว (Long range) มีช่วงเวลาในการพยากรณ์นานประมาณ ๑ เดือน หรือพยากรณ์นานเป็นฤดู

การพยากรณ์อากาศประจำวัน เป็นการพยากรณ์อากาศระยะสั้น จะมีการพยากรณ์อากาศทุกวัน พิมพ์รายงานการพยากรณ์อากาศรวมทั้งแผนที่อากาศและข้อมูล ลมฟ้าอากาศต่าง ๆ บริการให้แก่ผู้สนใจ และออกประกาศทางวิทยุกระจายเสียง ทางโทรทัศน์ ทางหนังสือพิมพ์ ถึงตัวอย่างรายงานพยากรณ์อากาศในหน้าถัดไป

ลักษณะอากาศทั่วไป

เมื่อเวลา ๐๗.๓๐ น. บริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนมีกำลังแรง แผ่ลงมาปกคลุมตอนเหนือของประเทศเวียดนามและลาว

ภาคเหนือ

อากาศหนาวของทางตอนบนของภาค อุณหภูมิจะลดลงอีกโดยทั่วไป ลมตะวันออกเฉียงเหนือ ความเร็ว ๑๐-๒๐ กม./ชม.

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มีเมฆทึบขึ้น กับจะมีฝนหรือฝนฟ้าคะนองเป็นแห่งๆ โอกาสที่จะมีฝนตก ๓๐% และอุณหภูมิจะเริ่มลดลง ๓-๕ องศา ลมตะวันออกเฉียงเหนือ ความเร็ว ๑๐-๒๕ กม./ชม.

ภาคกลางและภาคตะวันออก รวมทั้งชายฝั่ง

มีเมฆทึบขึ้นในตอนกลางวัน กับจะมีฝนหรือฝนฟ้าคะนองเป็นแห่งๆ ในตอนเย็น และค่ำ โอกาสที่จะมีฝนตก ๓๐% และอากาศจะเริ่มเย็นลงในวันพรุ่งนี้ ลมตะวันออกเฉียงเหนือ ความเร็ว ๑๐-๒๕ กม./ชม. ทะเลเรียบถึงมีคลื่นเล็กน้อย

ภาคใต้ฝั่งตะวันออก

มีเมฆมาก กับจะมีฝนหรือฝนฟ้าคะนองเกือบทั่วไป โอกาสที่จะมีฝนตก ๖๐% ลมฝ่ายตะวันออก ความเร็ว ๑๖-๓๐ กม./ชม. ทะเลมีคลื่นเล็กน้อย

ภาคใต้ฝั่งตะวันตก

มีเมฆเป็นส่วนมาก กับจะมีฝนหรือฝนฟ้าคะนองกระจาย โอกาสที่จะมีฝนตก ๕๐% ลมฝ่ายตะวันออก ความเร็ว ๑๐-๒๕ กม./ชม. ทะเลเรียบถึงมีคลื่นเล็กน้อย

เส้นทางเดินเรือโคตาบารูถึงสิงคโปร์

มีเมฆมาก กับจะมีฝนหรือฝนฟ้าคะนองเกือบทั่วไป โอกาสที่จะมีฝนตก ๖๐% ลมฝ่ายตะวันออก ความเร็ว ๑๕-๓๐ กม./ชม. ทะเลมีคลื่นเล็กน้อย

กรุงเทพมหานคร

มีเมฆทึบขึ้นในตอนกลางวัน กับจะมีฝนหรือฝนฟ้าคะนองเป็นแห่งๆ โอกาสที่จะ

มีฝนตก ๓๐% และอากาศเริ่มเย็นลงในวันพรุ่งนี้ ลมตะวันออกเฉียงเหนือ ความเร็ว ๑๐-๒๕ กม./ชม.

จากรายงานการพยากรณ์อากาศที่ยกมาจะเห็นว่า คำและข้อความที่ใช้ในรายงานการพยากรณ์อากาศ ได้ใช้คำศัพท์สั้น ๆ แต่ครั้งถ้าไม่ได้ใช้ดุลยพินิจอาจไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริง และอาจจะมองรายงานพยากรณ์อากาศในรูปของพยากรณ์แบบกำปั้นทุบดิน หรือเข้าลักษณะพูดคลุม ๆ ไว้ก่อน เช่น มีฝนฟ้าคะนองเป็นแห่ง ๆ ถ้าฝนตกก็ถือว่าพยากรณ์อากาศถูกต้อง แม่นยำมาก ถ้าฝนไม่ตกก็ยังคงถูกอีก เพราะฝนไม่ตกที่นั่นก็ตกที่โน่น และอาจสรุปผลของการพยากรณ์อากาศ ว่าเป็นการพูดอย่างกว้าง คลุมสภาวะลมฟ้าอากาศส่วนใหญ่ไว้ทั้งหมด ตามความเป็นจริงแล้ว ศัพท์และข้อความที่ใช้ในการพยากรณ์อากาศนั้นเป็นคำเฉพาะที่มีความหมายที่แน่นอนเฉพาะคำและข้อความ และมีเกณฑ์ในการใช้คำหรือข้อในข้อความแต่ละตอนไว้อย่างมีระเบียบรัดกุมมาก ถ้าหากผู้ฟังและผู้อ่านรายงานการพยากรณ์อากาศ ได้เข้าใจตรงกัน กับความหมายที่ผู้พยากรณ์ต้องการ ก็นับว่าเป็นการสื่อความหมายที่ดีและมีประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการมากที่สุด ผู้เขียนซึ่งเป็นผู้ที่สอนวิชาภูมิศาสตร์ และได้เรียนเกี่ยวกับวิชาภูมิอากาศวิทยา (Climatology) และอุตุนิยมวิทยา (Meteorology) มาบ้าง มักได้รับคำถามเกี่ยวกับลมฟ้าอากาศ และความหมายของคำพยากรณ์อากาศจากผู้สนใจอยู่เป็นประจำ จึงคิดว่ายังมีผู้ใช้บริการและผู้สนใจอีกจำนวนมาก อาจจะไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของการพยากรณ์อากาศ ข้าพเจ้าจึงได้รวบรวมความหมายของคำศัพท์และข้อความต่าง ๆ ที่พบทั่วไปในรายงานการพยากรณ์อากาศประจำวันของกรมอุตุนิยมวิทยา จากพจนานุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์และเอกสารต่าง ๆ ขององค์การอุตุนิยมวิทยาโลก และเกณฑ์การพยากรณ์ลักษณะอากาศบางอย่างที่กรมอุตุนิยมวิทยาได้บัญญัติขึ้นไว้เฉพาะประเทศไทย มารวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่และเพื่อไม่ให้บทความนี้ยาวเกินไป จึงได้เลือกเฉพาะศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้ทั่วไปในกรมอุตุนิยมวิทยาเท่านั้น ผู้ที่สนใจสามารถนำไปใช้อ่านประกอบในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะลมฟ้าอากาศ เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการพยากรณ์อากาศมากที่สุด

๑. สภาวะของท้องฟ้า (State of Sky)

ตัวอย่างรายงานลักษณะอากาศและการพยากรณ์อากาศประจำวันของกรมอุตุนิยมวิทยา

“ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงรวมทั้งชายฝั่ง ท้องฟ้าโปร่งเป็นส่วนมากและอากาศ

เย็นตอนหมอกจะลดลงอีกโดยทั่วไป ลมตะวันออกเฉียงเหนือ ความเร็ว ๑๕-๓๕ กม./ชม. ทะเล มีคลื่นเล็กน้อย แต่ห่างฝั่งทะเลมีคลื่นปานกลาง”

“**ท้องฟ้าโปร่ง**” หมายถึง สภาพที่ท้องฟ้ามีเมฆอยู่บ้างเพียง $\frac{๑}{๘}$ ถึง $\frac{๒}{๘}$ ส่วนของท้องฟ้าทั้งหมด เป็นเพียงเมฆบาง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเมฆชั้นสูง เบิกทางให้แสงสว่างส่องลงมา มาก และมีเมฆบางบางเป็นกรังกราวหรือเป็นแห่ง ๆ

การพิจารณาลักษณะท้องฟ้าและเมฆนั้น จำเป็นจะต้องทราบจำนวนของเมฆที่มีอยู่ในท้องฟ้า โดยแบ่งท้องฟ้าออกเป็น ๘ ส่วน แล้วพิจารณาว่าเมฆมีกี่ส่วนของท้องฟ้า หรือมีกี่ “Okta” แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาลักษณะของท้องฟ้าและเมฆ จากตาราง ๑

ตาราง ๑ เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเรียกลักษณะของท้องฟ้าและเมฆ

ลักษณะของท้องฟ้าและเมฆ	จำนวนเมฆ (Cloud Amount)
ท้องฟ้าแจ่มใส (Fine)	ไม่มีเมฆหรือมีเมฆน้อยกว่า ๑ ส่วน
ท้องฟ้าโปร่ง (Fair)	ตั้งแต่ ๑ ส่วน ถึง ๒ ส่วน
เมฆบางส่วน (Partly Cloudy Sky)	เกินกว่า ๒ ส่วน ถึง ๔ ส่วน
เมฆเป็นส่วนมาก (Cloudy Sky)	เกินกว่า ๔ ส่วน ถึง ๖ ส่วน
เมฆมาก (Very Cloudy Sky)	เกินกว่า ๖ ส่วน ถึง ๗ ส่วน
เมฆเต็มท้องฟ้า (Overcast Sky)	เกินกว่า ๗ ส่วน ถึง ๘ ส่วน

หมายเหตุ คำว่า “ส่วน” หมายถึง $\frac{๑}{๘}$ ของท้องฟ้า (Okta)

ลักษณะท้องฟ้าและเมฆ ที่ใช้ในรายงานการพยากรณ์อากาศ

๑. ท้องฟ้าแจ่มใส (Fine or Clear) หมายถึง สภาพที่ท้องฟ้าแจ่มกระจ่างไม่มีเมฆเลย หรือมีเมฆบางเพียงหนึ่งส่วน หรือน้อยกว่า $\frac{๑}{๘}$ ส่วนของท้องฟ้า กลางวันจะมีแดดจัด เป็นลักษณะของอากาศที่ดีมาก

๒. ท้องฟ้าแจ่มใสทั่วไป (Generally Fine or Generally Clear) หมายถึง ลักษณะท้องฟ้าโดยทั่วไปแจ่มใส แต่อาจมีบางส่วน บางตำบล แต่เป็นส่วนน้อยที่อากาศไม่แจ่มใสบ้างก็ได้

๓. ท้องฟ้าโปร่ง (Fair or Slightly Clouded) หมายถึง สภาพที่ท้องฟ้าโปร่ง มีเมฆเล็กน้อย ตั้งแต่ $\frac{1}{8}$ ถึง $\frac{2}{8}$ ส่วนของท้องฟ้า แต่ส่วนใหญ่ท้องฟ้าแจ่มใสกลางวันมีแดด และมีเมฆเป็นกราวๆ เป็นแห่งๆ ในกรณีที่มีเมฆมากกว่า $\frac{2}{8}$ ส่วนของท้องฟ้า แต่เป็นเมฆบางๆ ซึ่งเป็นเมฆชั้นสูง หรือชั้นกลาง เบียดทางให้แสงสว่างส่องลงมาได้มาก ก็จะจัดเข้าอยู่ในประเภทอากาศโปร่งเหมือนกัน

๔. ท้องฟ้าโปร่งทั่วไป (Generally Fair) หมายถึง สภาพของอากาศโดยทั่วไป อากาศดี แต่อาจมีบางตำบลที่มีอากาศไม่ดีบ้าง แต่เป็นส่วนน้อย

๕. ท้องฟ้ามีเมฆเป็นบางส่วน (Partly Cloudy Sky) หมายถึง สภาพที่ท้องฟ้ามีเมฆบางส่วน คือ มีเมฆเกินกว่า $\frac{2}{8}$ ถึง $\frac{4}{8}$ ส่วนของท้องฟ้าโดยทั่วไป ท้องฟ้ามีเมฆทำให้อากาศไม่ค่อยดี ในบางส่วนของท้องฟ้ามีเมฆมากไม่กระจ่างแจ่มใส มีโอกาสที่จะเป็นฝนตกได้บ้าง

๖. ท้องฟ้ามีเมฆเป็นส่วนมาก (Cloudy Sky) หมายถึง สภาพที่ท้องฟ้ามีเมฆค่อนข้างมาก คือมีเมฆเกินกว่า $\frac{4}{8}$ ถึง $\frac{6}{8}$ ส่วนของท้องฟ้า

๗. ท้องฟ้ามีเมฆมากหรือเมฆคลุมมาก (Very Cloudy Sky) หมายถึง สภาพที่ท้องฟ้ามีเมฆมาก คือมีเมฆเกินกว่า $\frac{6}{8}$ ถึง $\frac{7}{8}$ ส่วนของท้องฟ้า ส่วนมากเป็นเมฆชั้นต่ำ แต่เมฆนั้นอาจเบียดสว่างออกเป็นครั้งคราวให้เห็นท้องฟ้าโปร่งเบื้องบน เป็นลักษณะอากาศไม่ดียิ่งกว่าเมฆบางส่วน มีโอกาสจะมีฝนตกได้มาก

๘. ท้องฟ้าเมฆเต็มท้องฟ้า (Overcast Sky) หมายถึง สภาพที่ท้องฟ้ามีเมฆปกคลุมเต็มท้องฟ้า คือมีเมฆเกินกว่า $\frac{7}{8}$ ถึง $\frac{8}{8}$ ส่วนของท้องฟ้า ท้องฟ้าไม่มีช่องว่างเลย ซึ่งล้วนแต่เป็นเมฆชั้นต่ำ เป็นลักษณะอากาศไม่ดี อาจจะมีฝนหรือพายุฝน

๒. ฝน

ตัวอย่างรายงานลักษณะอากาศและการพยากรณ์อากาศประจำวันของกรมอุตุนิยมวิทยา

“ภาคใต้ ตั้งแต่หัวค่ำออก ตั้งแต่เห็นจิ้งหรีดที่ประจวบคีรีขันธ์ขึ้นมา ท้องฟ้าโปร่ง เป็นส่วนมาก แต่ได้ลงไปมีเมฆมาก กับจะมีฝนหรือฝนฟ้าคะนองเกือบทั่วไป และมีฝนตกหนัก

บางแห่ง โอกาสที่จะมีฝนตก ๘๐% ลมตะวันออกเฉยงเหนือ ความเร็ว ๒๐-๔๐ กม./ชม.
ทะเลมีคลื่นปานกลางถึงมีคลื่นจัด

“ฝนฟ้าคะนอง” หมายถึง ฝนโปรยที่ตกหนักมีฟ้าแลบ ฟัวร้อง และอาจจะมีฟ้า-
ผ่าควบคู่ไปด้วย เป็นฝนที่ตกเนื่องมาจากพายุฝนฟ้าคะนอง (Thunder Storm)

“ฝนตกหนัก” หมายถึง ฝนที่ตกในระยะเวลาาน ๑ ชั่วโมง วัดจำนวนน้ำฝน
ได้ตั้งแต่ ๒๕.๑ มิลลิเมตรขึ้นไป ถึง ๕๐ มิลลิเมตร

๑. การแบ่งชื่อเรียกฝน

๑. ฝน (Rain) หมายถึง ฝนที่ตกอย่างธรรมดาเป็นบริเวณกว้างพอสมควร
และตกต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ส่วนมากเม็ดฝนมีเส้นผ่าศูนย์กลางเกินกว่า ๐.๕ มิลลิเมตร

๒. ฝนโปรย (Shower) หมายถึง ฝนที่ตกในระยะเวลาสั้น ๆ และเป็นบริเวณ
แคบ ๆ บริเวณใกล้เคียงกับที่มีฝนตกมักมีอากาศโปร่ง เมื่อฝนหยุดแล้วมักมีอากาศดีมาแทนที่

๓. ฝนผ่าน (Passing Shower) หมายถึง ฝนโปรยที่ตกเคลื่อนที่ผ่านไป และ
เมื่อฝนหยุดแล้วอากาศในบริเวณนั้นจะโปร่งขึ้นทันที

๔. ฝนฟ้าคะนอง (Thunder Shower) หมายถึง ฝนโปรยที่ตกหนัก และมี
ฟ้าแลบและฟัวร้อง เป็นฝนที่เนื่องจากพายุฟ้าคะนอง

๕. ฝนหิม หรือฝนระออง (Drizzle) หมายถึง ฝนตกเป็นเม็ดละเอียดหรือ
เป็นฝอยบาง ๆ มีเส้นผ่าศูนย์กลางเม็ดฝนไม่เกิน ๐.๕ มิลลิเมตร มักตกต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน
และบริเวณกว้างพอสมควร

๖. ฝนพรำ (Intermittent rain of Drizzle) หมายถึง ฝนหรือ ฝนหิม
(Drizzle) ที่ตก ๆ หยุด ๆ ต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน แต่ช่วงระยะที่ฝนหยุดน้อยกว่าฝนตก ส่วน
มากเป็นช่วงที่ฝนตก

๒. จำนวนน้ำฝน

พิจารณาจากจำนวนน้ำฝนที่ตกรวมกันภายในระยะเวลา ๒๔ ชั่วโมง

ฝนวัดจำนวนไม่ได้ (Trace) หมายถึง ฝนตกวัดจำนวนไม่ถึง ๐.๑ มิลลิเมตร
ทำให้วัดจำนวนไม่ได้

ฝนเล็กน้อย (Slight rain) หมายถึง ฝนตกวัดจำนวนได้ตั้งแต่ ๐.๑ มิลลิเมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๑๐.๐ มิลลิเมตร

ฝนปานกลาง (Moderate rain) หมายถึง ฝนตกวัดจำนวนได้ตั้งแต่ ๑๐.๐ มิลลิเมตร ถึง ๓๕.๐ มิลลิเมตร

ฝนหนัก (Heavy rain) หมายถึง ฝนตกวัดจำนวนได้ตั้งแต่ ๓๕.๑ มิลลิเมตร ถึง ๙๐.๐ มิลลิเมตร

ฝนหนักมาก (Very heavy rain) หรือฝนหนักมากที่สุดเหมือนพายุ (Torrential rain) หมายถึง ฝนตกวัดจำนวนได้ตั้งแต่ ๙๐.๑ มิลลิเมตรขึ้นไป

หมายเหตุ ๒๕.๔ มิลลิเมตร = ๑ นิ้ว หรือ ๐.๑ มิลลิเมตร = ๐.๐๑ นิ้ว

๓. ระยะเวลาที่ฝนตก

๑. ฝนเป็นครั้งคราว (Occasional rain) หมายถึง ฝนที่ตกในระยะเวลาสั้นแล้วหยุดไปเป็นเวลานาน โดยมีช่วงระยะที่ฝนหยุดมากกว่าระยะเวลาที่ฝนหยุดมากกว่าระยะเวลาที่ฝนตก และในระหว่างที่ฝนหยุดท้องฟ้ามีเมฆมากหรือเมฆเต็มอยู่ตลอดเวลา ถ้าหากในระหว่างที่ฝนหยุดมีอากาศโปร่งมาแทนที่ จะใช้คำว่าฝนโปรยเป็นครั้งคราว (Occasional shower) แทน Occasional rain

๒. ฝนติดต่อกัน (Continuous rain) หมายถึง ฝนที่ตกติดต่อกันเป็นเวลานานมาก เช่น ตกตลอดวันตลอดคืน หรือหามรุ่งหามค่ำ และตกเป็นบริเวณกว้างพอสมควร

๔. ลักษณะการกระจายของฝน

๑. ฝนเฉพาะแห่ง (Local rain) หมายถึง ฝนที่ตกเฉพาะในตำบลที่บางแห่งหรือแห่งใดแห่งหนึ่งไม่ตกทั่วไป ในกรณีที่ตกในระยะสั้นและมีอากาศดีมาแทนที่เมื่อฝนจะหยุด จะใช้คำว่า ฝนโปรยเฉพาะแห่ง (Local shower) แทน Local rain

๒. ฝนกระจัดกระจาย (Scattered rain) หมายถึง ฝนที่ตกกระจัดกระจายเป็นหย่อมๆ ตลอดทั่วไปในภาคที่พยากรณ์

๓. ฝนแผ่เป็นบริเวณกว้าง (Widespread rain) หมายถึง ฝนที่ตกแผ่ปกคลุมในพื้นที่อันเดียวกันเป็นบริเวณกว้างใหญ่ หรือเกือบทั่วไปในภาคที่พยากรณ์

๕. ความแรงของฝน

๑. ฝนเล็กน้อยหรือฝนเบา (Light rain) ภายในระยะเวลา ๑ ชั่วโมง วัดจำนวนน้ำฝนที่ตกได้ ตั้งแต่ ๐.๕ มิลลิเมตรขึ้นไป ถึง ๕.๑ มิลลิเมตร

๒. ฝนปานกลางและฝนพอประมาณ (Moderate rain) ภายในระยะเวลา ๑ ชั่วโมง วัดจำนวนน้ำฝนที่ตกได้ ตั้งแต่ ๕.๑ มิลลิเมตรขึ้นไป ถึง ๒๕.๐ มิลลิเมตร

๓. ฝนหนัก (Heavy rain) ภายในระยะเวลา ๑ ชั่วโมง วัดจำนวนน้ำฝนที่ตกได้ตั้งแต่ ๒๕.๑ มิลลิเมตรขึ้นไป ถึง ๕๐.๐ มิลลิเมตร

๔. ฝนหนักมาก (Vary heavy rain) ภายในระยะเวลา ๑ ชั่วโมง วัดจำนวนน้ำฝนที่ตกได้ ตั้งแต่ ๕๐.๑ มิลลิเมตร ขึ้นไป

“โอกาสที่จะมีฝนตก”

ตัวอย่างรายงานลักษณะอากาศและการพยากรณ์อากาศประจำวันของกรมอุตุนิยมวิทยา

“ภาคใต้ฝั่งตะวันตก มีเมฆเป็นส่วนมาก กับจะมีฝนหรือฝนฟ้าคะนองกระจาย โอกาสที่ฝนจะตก ๔๐% ลมฝ่ายตะวันออก ความเร็ว ๑๒-๑๓ กม./ชม. ทะเลมีคลื่นเล็กน้อย”

“โอกาสที่จะมีฝนตก” หมายถึง โอกาสที่จะมีฝนตกได้ ณ ที่ใดที่หนึ่งภายในเขตพยากรณ์อากาศในช่วงเวลาที่ทำการพยากรณ์ไว้

โอกาสที่จะมีฝนตก (เป็นเปอร์เซ็นต์) ซึ่งปรากฏอยู่ในคำพยากรณ์อากาศประจำวัน เช่น “ภาคใต้ฝั่งตะวันตก โอกาสที่จะมีฝนตก ๔๐%” แสดงว่าพยากรณ์อากาศได้คาดหมายว่า ฝั่งตะวันตกภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งเป็นเขตพยากรณ์อากาศนั้น ถ้าหากว่าช่วงเวลาที่ทำการพยากรณ์อากาศมี ๑๐๐ วัน ทางฝั่งตะวันตกภาคใต้ของประเทศไทย ฝนจะตกนับได้เป็นจำนวน ๔๐ วัน (ไม่จำเป็นต้องติดต่อกันทุกวันเสมอไป) หมายความว่า ใน ๑๐๐ วันดังกล่าว น่าจะมีฝนตกนับรวมกันได้ ๔๐ วัน ในที่หนึ่งที่ได้ชี้ได้ภายในเขตนี้ แต่ไม่อาจจะระบุได้ว่าในวันใดและจุดหนึ่งจุดใดโดยเฉพาะ สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับเกณฑ์ที่ใช้ในการพยากรณ์อากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาจากตาราง ๒

ตาราง ๒ เกณฑ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ “โอกาสที่จะมีฝนตก” ของกรมอุตุนิยมวิทยา

ชั้นของการแจกแจง	คำอธิบาย	โอกาสที่จะมีฝนตกที่ใช้ในการพยากรณ์อากาศ	หมายเหตุ
ฝนบางแห่ง ถึงฝนเป็นแห่งๆ (Isolated to widely scattered rainfall)	ฝนตกเป็นหย่อมๆ แต่ละหย่อมแยกห่างจากกันอย่างชัดเจน รวมพื้นที่ซึ่งมีฝนตกไม่เกิน ๓๐%	ไม่เกิน ๓๐%	๐% ทางปฏิบัติ ไม่ใช้ในคำพยากรณ์
ฝนกระจายถึงฝนกระจายเกือบทั่วไป (Scattered to almost widespread rainfall)	ฝนที่ตกเป็นหย่อมๆ กระจายจนถึงฝนที่ตกปกคลุมเป็นบริเวณกว้างเกือบทั่วไป รวมพื้นที่ซึ่งมีฝนตกมากกว่า ๓๐% จนถึง ๗๐%	มากกว่า ๓๐% จนถึง ๗๐%	
ฝนทั่วไปหรือฝนเป็นบริเวณกว้าง (Widespread rainfall)	ฝนที่ตกเป็นบริเวณกว้างทั่วไป รวมพื้นที่ซึ่งมีฝนตกมากกว่า ๗๐%	มากกว่า ๗๐%	๑๐๐% ทางปฏิบัติ ไม่ใช้ในคำพยากรณ์

การพยากรณ์อากาศที่มีการระบุโอกาสที่จะมีฝนตกเป็นเปอร์เซ็นต์นั้น มีข้อดีหลายประการ เพราะจะทำให้ผู้ใช้บริการได้ทราบถึงแนวโน้มเอียงและความมั่นใจของผู้พยากรณ์ เพื่อผู้ใช้บริการจะได้พิจารณาตัดสินใจในการดำเนินงานและกิจการต่างๆ ที่อาจจะมีผลเสียหายอันเนื่องมาจากฝน

หลักในการพิจารณาในการตัดสินใจในการดำเนินงานหรือกิจการใดๆ ที่อาจมีผลเสียหายอันเนื่องมาจากฝน เช่น

๑. เปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างผลเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากฝนตก กับค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้เพื่อป้องกันการเสียหายที่เกิดเนื่องจากฝนตก เช่น การตากปลาหมึก ถ้าต้องการ

ป้องกันฝนจะต้องจ่าย ๑,๐๐๐ บาท แต่ถ้าหากปล่อยให้เปียกฝน เพราะไม่ได้ป้องกันจะเสียหาย คิดเป็นเงิน ๑๐,๐๐๐.- บาท จะได้อัตราส่วน ๑ ต่อ ๑๐ หรือ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ถ้าผลของการ พยากรณ์ โอกาสที่จะมีฝนตก เป็น ๔๐ เปอร์เซ็นต์ ก็ควรดำเนินการป้องกัน

๒. ถ้าอัตราส่วนดังกล่าวมีค่ามากกว่าเปอร์เซ็นต์ของโอกาสที่จะมีฝนตก ก็ควรคง ดำเนินการป้องกัน

๓. ถ้าอัตราส่วนดังกล่าวมีค่าเท่ากับเปอร์เซ็นต์ของโอกาสที่จะมีฝนตก ให้พิจารณา ตัดสินใจเองว่าสมควรจะป้องกันฝนหรือไม่

๓. อุณหภูมิและความร้อนหนาวของอากาศ

ตัวอย่างรายงานลักษณะอากาศและการพยากรณ์อากาศประจำวันของกรมอุตุนิยมวิทยา

“ภาคเหนือ อากาศหนาว” ของทางตอนบนของภาค อุณหภูมิจะลดลงอีกโดยทั่วไป ลมตะวันออกเฉียงเหนือ ความเร็ว ๑๐-๒๐ กม./ชม.

“อากาศหนาว” หมายถึง อุณหภูมิต่ำสุดประจำวันในฤดูหนาว ต่ำกว่า ๑๖ องศาเซลเซียส ลงไป ถึง ๘ องศาเซลเซียส

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความร้อนหนาวของอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยา

เกณฑ์ความร้อนหนาวของอากาศนี้ กรมอุตุนิยมวิทยาเป็นผู้บัญญัติขึ้นใช้เพื่อความ เหมาะสมกับสภาพอากาศของประเทศไทย

๑. อากาศเย็น (Cool weather) หมายถึง อากาศที่มีอุณหภูมิต่ำสุดประจำวันใน ฤดูหนาว ตั้งแต่ ๒๐ องศาเซลเซียส ลงไปถึง ๑๖ องศาเซลเซียส

๒. อากาศหนาว (Cold weather) หมายถึง อากาศที่มีอุณหภูมิต่ำสุดประจำวัน ในฤดูหนาวต่ำกว่า ๑๖ องศาเซลเซียส ลงไปถึง ๘ องศาเซลเซียส

๓. อากาศหนาวจัด (Very cold weather) หมายถึง อากาศที่มีอุณหภูมิต่ำสุด ประจำวัน ในฤดูหนาวต่ำกว่า ๘ องศาเซลเซียสลงไป

๔. อากาศร้อน (Hot weather) หมายถึง อากาศที่มีอุณหภูมิสูงสุดประจำวัน (ยกเว้นในฤดูหนาว) อุณหภูมิอยู่ระหว่าง ๓๕ องศาเซลเซียส ถึง ๓๘ องศาเซลเซียส

๕. อากาศร้อนจัด (Very hot weather) หมายถึง อากาศที่มีอุณหภูมิสูงสุดประจำวัน (ยกเว้นในฤดูหนาว) อุณหภูมิสูงกว่า ๔๐ องศาเซลเซียสขึ้นไป

๔. ททัศนวิสัย (Visibility)

ทัศนวิสัย หมายถึง ระยะทางที่ไกลที่สุดซึ่งผู้ตรวจสามารถมองเห็นวัตถุด้วยตาเปล่าและบอกได้ว่าวัตถุนั้นเป็นอะไร

ทัศนวิสัยจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับไอน้ำ อากาศเกลือทะเล ฝุ่นละอองและควันที่ลอยลอยอยู่ในอากาศ เช่น

๑. หมอกจัด (Dense fog) หมายถึง มีหมอกหนามาก มองเห็นได้ไม่เกิน ๕๐ เมตร หรือ ๕๕ หลา ซึ่งถ้าวัตถุอยู่ไกลกว่าระยะนี้จะมองเห็นไม่ชัดเจน

๒. หมอกหนา (Thick fog) หมายถึง มีหมอกตกหนามองเห็นได้ไม่เกิน ๒๐๐ เมตร หรือ ๒๒๐ หลา

๓. หมอก (Fog) หมายถึง มีหมอกธรรมดาที่ตกพอประมาณ มองเห็นได้ไม่เกิน ๑,๐๐๐ เมตร หรือ ๑,๑๐๐ หลา

๔. หมอกน้ำค้าง (Mist) หมายถึง ละอองน้ำที่ลอยลอยอยู่ในอากาศมีลักษณะเช่นเดียวกับหมอกแต่บางกว่า เมื่อมีหมอกน้ำค้างเกิดขึ้นเหนือบริเวณใด มักจะเลวคล้ายม่านบางๆ สีเทา คลุมอยู่เหนือภูมิประเทศแห่งนั้น แต่ยังสามารถมองเห็นได้ไกลเกิน ๑,๐๐๐ เมตร ถึง ๒,๐๐๐ เมตร หรือ ๒,๒๐๐ หลา

๕. ฟ้าหัวหรือหมอกเมฆ (Haze) หมายถึง ทัศนวิสัยลดลงเนื่องจากอากาศประกอบด้วยอนุภาคของเกลือจากทะเลหรือมหาสมุทรหรือของควันไฟ และละอองฝุ่น จำนวนมากมายลอยลอยอยู่ทั่วไปในบรรยากาศ มองเห็นเป็นฝ้าขาวๆ ทำให้ทัศนวิสัยลดลงไปถึง ๒ ใน ๓ ของบรรยากาศที่มีทัศนวิสัยไม่ดี

เกณฑ์ของทัศนวิสัยในเวลากลางวัน

๑. ทัศนวิสัยเลวมาก (Bad) หมายถึง มองเห็นวัตถุต่างๆ ที่อยู่ไกลได้ไม่เกิน ๑ กิโลเมตร

๒. ทิศนวิสัยเลว (Mist) หมายถึง มองเห็นวัตถุต่างๆ ที่อยู่ไกลได้ ตั้งแต่ ๑ กิโลเมตร ถึง ๒ กิโลเมตร

๓. ทิศนวิสัยค่อนข้างเลว (Poor Visibility) หมายถึง มองเห็นวัตถุต่างๆ ที่อยู่ไกลได้ ตั้งแต่ ๒ กิโลเมตร ถึง ๔ กิโลเมตร หรือ $๑\frac{๑}{๔}$ ไมล์ ถึง $๒\frac{๑}{๒}$ ไมล์

๔. ทิศนวิสัยปานกลาง (Moderate Visibility) หมายถึง มองเห็นวัตถุต่างๆ ไกลได้ตั้งแต่ ๔ กิโลเมตร ถึง ๑๐ กิโลเมตร หรือ $๒\frac{๑}{๒}$ ถึง $๖\frac{๑}{๔}$ ไมล์

๕. ทิศนวิสัยดี (Good Visibility) หมายถึง มองเห็นวัตถุที่อยู่ไกลตั้งแต่ ๑๐ กิโลเมตร ถึง ๔๐ กิโลเมตร $๖\frac{๑}{๒}$ ถึง ๒๕ ไมล์

๕. ความกดอากาศ (Pressure)

ความหมายของคำพยากรณ์อากาศที่เกี่ยวกับความกดอากาศ มีดังต่อไปนี้คือ

๑. บริเวณความกดอากาศสูง (High pressure area or Anticyclone) หมายถึง บริเวณซึ่งบรรยากาศมีความกดอากาศสูงกว่าบริเวณใกล้เคียงรอบๆ ในแผนที่ลมฟ้าอากาศ เส้นความกดอากาศเท่า (Isobar) เมื่อต่อกันจนเป็นวงปิดจะมีลักษณะคล้ายวงกลมโดยมีความกดอากาศสูงอยู่ตรงกลาง บริเวณความกดอากาศสูงในซีกโลกเหนือจะมีลมพัดเหวี่ยงออกจากศูนย์กลาง ในทางเดียวกับเข็มนาฬิกา (Clock wise)

ส่วนในซีกโลกใต้ ทิศทางลมจะพัดตรงกันข้าม อากาศในบริเวณความกดอากาศสูง อยู่ในลักษณะจมตัวลง

โดยทั่วไป มีลักษณะอากาศดี ท้องฟ้าแจ่มใส มีลมพัดออกและอากาศจะเย็นลง

๒. บริเวณความกดอากาศต่ำ (Low pressure area or Depression) หมายถึง บริเวณซึ่งบรรยากาศมีความกดอากาศต่ำกว่าบริเวณใกล้เคียงในแผนที่ลมฟ้าอากาศ เส้นความกดอากาศเท่า (Isobar) เมื่อต่อกันจนเป็นวงปิดแล้วจะมีลักษณะเกือบเป็นวงกลม โดยมีความกดอากาศต่ำอยู่ตรงกลาง บริเวณความกดอากาศต่ำในซีกโลกเหนือจะมีลมพัดเข้าหาศูนย์กลาง ในทางตรงกันข้ามกับเข็มนาฬิกา (Anti Clockwise) ส่วนในซีกโลกใต้ทิศทางลมจะพัดตรงกันข้าม ลมในบริเวณความกดอากาศต่ำมักจะแรงกว่าลมที่พัดออกจากบริเวณความกดอากาศสูง อากาศในบริเวณนี้อยู่ในลักษณะลอยตัวขึ้น

๓. บริเวณความกดอากาศหย่อมที่ ๒ (Secondary depression) เส้นความกดอากาศเท่าในวงปีดมีลักษณะเป็นวงของความกดอากาศต่ำวงเล็ก ๆ เกิดขึ้นในบริเวณใกล้เคียงกับบริเวณความกดอากาศต่ำวงใหญ่ และมีลมพัดเข้าหาศูนย์กลางในลักษณะอย่างเดียวกัน หากมีการเคลื่อนที่ก็จะเคลื่อนที่ไปในทิศทางที่วงใหญ่เคลื่อนที่ไป

๔. ดิมความกดอากาศสูงหรือสันความกดอากาศสูง (Ridge of high pressuer) เส้นความกดอากาศเท่า (Isobar) ของบริเวณความกดอากาศสูงหรือส่วนของแอนติไซโคลนที่ยื่นออกไปเป็นรูปตัว "V" ขยายเข้าเข้าไปสู่บริเวณความกดอากาศต่ำในแผนที่ลมฟ้าอากาศทำนองเดียวกันกับร่องความกดอากาศต่ำ

๕. ร่องความกดอากาศต่ำ หรือร่องความกดต่ำ (Trough of Low pressure) เส้นความกดอากาศเท่า (Isobar) มีลักษณะเป็นรูปตัว "V" ยื่นออกมาจากบริเวณความกดอากาศต่ำในด้านหนึ่ง โดยมีศูนย์กลางของความกดอากาศต่ำอยู่ทางด้านหัวของตัว "V"

๖. จุดความกดเป็นกลาง หรือบริเวณกึ่งกลางระหว่างความกดอากาศสูง ๒ บริเวณ และบริเวณความกดอากาศต่ำ ๒ บริเวณ (Col) ในแผนที่อากาศ เป็นบริเวณที่มีลมอ่อนแปรปรวน มักมีลักษณะฟ้าคะนองในฤดูร้อน และมีควมัวหรือมีหมอกในฤดูหนาว ลักษณะเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามตำบลและฤดูกาล

(ยังมีต่อ)